

Kvalitetsrapport

Norrbyområdets förskolor

2023–2024

Förskolan Björkbacken

Förskolan Solängen

Förskolan Prästkragen

Innehållsförteckning

Organisation	3
Ekonomiska konsekvenser	5
Verksamhetens förutsättningar	5
Lärarnas utbildning	6
Antal inskrivna barn per årsarbetare	6
Förskolan Björkbacken	7
Förskolan Prästkragen	7
Materiella resurser	8
Årets händelser	9
Resultat	10
Analys	13
Framtiden - fokus- och utvecklingsområden	14

Organisation

Förskolans ledningsgrupp består av en verksamhetschef, två administrativa assistenter, två specialpedagoger och fyra rektorer som ansvarar för fyra olika förskoleområden. Specialpedagogerna är organiserade så att de arbetar i två områden var och de administrativa assistenterna har varit organiserade i ett samarbete med olika rektorer.

Norrbyområdet är ett av fyra förskoleområden och består av tre förskolor, med viss geografisk spridning; Björkbacken, Solängen/Granngården och Prästkragen.

De personalkategorier som funnits under året är förskollärare, barnskötare, pooltjänster och resursassistenter. Det har även funnits lärlingar, praktikanter från barn- och fritidsprogrammet, VFU-studenter (verksamhetsförlagd utbildning) samt timvikarier i verksamheten.

Verksamheten har utbildade handledare som ansvarar för de studerandes praktikperioder.

Rektor har det övergripande ansvaret för att utbildningen bedrivs enligt förskolans läroplan, Lpfö 18, och skollagen samt att driva den pedagogiska utvecklingen i området. I rektors ansvar ingår även det systematiska kvalitetsarbetet, ekonomiskt ansvar, personalansvar samt alla delar i det lagstyrda arbetsmiljöarbetet på förskolorna. I arbetsmiljöarbetet ingår bland annat samverkan med fackliga representanter, medarbetarsamtal och arbetsplatsträffar. På Norrbyområdets förskolor finns fyra fackliga ombud, två från Kommunal och två från Sveriges lärare. Lokal samverkan genomförs varje månad, där aktuella frågor från båda parter lyfts och åtgärder vidtas utifrån överenskommelser och beslut.

Samverkan med vårdnadshavare ingår också i rektors ansvar och varje läsår ordnas fyra organiserade tillfällen utöver den dagliga kontakten och samtal som ingår i medarbetarnas uppdrag.

Rektorerna och verksamhetschefen har haft kontinuerliga möten, detsamma gäller möten med enbart rektorer, samt möten med de biträdande rektorerna på F-6-skolorna, den fristående förskolan Linden och den fristående grundskolan, Lindgårdsskolan.

På barnkonferenserna, som genomförs varje eller varannan månad, har rektor deltagit tillsammans med specialpedagog och pedagoger. I vissa möten med externa professioner har rektor också deltagit. Inom området finns även ansvarspersoner som representerar medarbetarna inom olika områden som exempelvis Grön flagg, Traumamedveten omsorg (TMO), Naturvetenskap och teknik för alla (NTA) samt ekonomi och krishantering. Kontinuerliga möten har genomförts i dessa grupper, ofta med rektors deltagande.

Norrbyområdets tre förskolor har varit organiserade så som beskrivs nedan:

Förskolan Björkbacken, består av fyra avdelningar, Fröet med barn i åldern 1–2 år, Kastanjen med barn i åldrarna 2–4 år, Tallen med barn i åldern 4–5 år samt Kotten för barn i behov av omfattande stöd. På Kotten har det funnits ett fåtal barn i spridda åldrar.

Björkbacken är placerad i ett villaområde och på den kuperade gården finns en liten skogsdunge, gräsytor, sandlådor samt lekredskap. Ett växthus och odlingslådor har möjliggjort odling.

Gården är indelad i tre olika områden vilket möjliggör ytor för barnen att sprida ut sig på.

I närområdet finns en lekplats, på Per Olsskolans skolgård, samt skog på gångavstånd.

Förskolan har fyra avdelningar fördelade på tre våningar. Lokalerna på två av avdelningarna har större utrymme. Även om lokalerna är utspridda samarbetar man mellan avdelningarna vid olika tillfällen under veckorna.

Utegården är uppdelad i tre områden, med eller utan staket. De olika gårdarna är anpassade för barn i åldrarna 1–5 år. Gården består även av ett grönområde och ett litet växthus med tillhörande pallkragar där man under våren sätter olika grönsaker. Utemiljön består av gungor, klätterställningar, sandlådor och en sagohörna.

Det finns så kallat utesov där barnen sover året runt förutom när det är alltför kallt eller varmt.

Sandlådan har markisskydd som skyddar barnen mot stark sol.

På förskolan finns ett barnbibliotek tillgängligt för alla barn samt tillgänglighet till NTA-lådorna, Lärmiljöerna är föränderliga och uppbyggda utifrån barnens intressen.

Förskolan Solängen består av tre avdelningar, Ängen med barn i åldrarna 1–2 år, Solen med barn i åldern 2–4 år och Granngården med 4–5-åringar. Granngården ligger i externa lokaler i närheten med egen utegård. Solängen ligger centralt i Västanfors och det finns tillgång till naturområde och lekplats på lite längre gångavstånd. Utegården är liten till ytan i jämförelse med de andra förskolorna i Norrbyområdet.

Förskolan ligger i nedre botten i en fastighet och har två avdelningar. Lokalerna är stora och har öppna ytor. Lokalernas beskaffenhet underlättar ett nära samarbete mellan avdelningarna Solen och Ängen. Ett barnbibliotekskåp finns tillgängligt samt synligt NTA-material.

Även på Solängen finns utesov där barnen sover året runt, beroende på temperatur.

Sandlådan har markisskydd som skyddar barnen för stark sol.

Lärmiljöerna inomhus är uppbyggda utifrån barnens intressen och förändras utifrån det.

Granngården är en avdelning som tillhör Solängen och ligger i externa, hyrda, lokaler. Där vistas barn mellan 4–5 år. Där finns en utformad utemiljö med endast något fast lekredskap.

Lokalerna har ett begränsat antal rum, två av dem i större storlek, samt ett tillagningskök. Liksom på övriga förskolor i Norrbyområdet är lärmiljöerna föränderliga och uppbyggda utifrån barnens intressen. Ett tätt samarbete sker med Ängen och Solen.

Både Solängen och Granngården avvecklades under sommaren 2024.

Förskolan Prästkragen består av fyra avdelningar, Myran och Ekorren med barn i åldern 1–3 år samt Björnen och Råven med barn i åldrarna 3–5 år. Förskolan ligger placerad i ett villaområde och där finns en stor gård med en skogsdunge, stora gräsytor och sandlådor. Det finns tillgång till naturområden och lekplatser på gångavstånd från förskolan, och på gården finns odlingslådor för plantering och sådd av diverse grönsaker.

Prästkragen är Fagerstas äldsta förskola, byggd 1968 med en planlösning som då kallades ”typbarnstuga”. Lokalerna består av fyra avdelningar med två i varje ända av byggnaden. Det innebär i praktiken att de avdelningar som ligger i samma ända har mest samarbete.

Det finns ett barnbibliotek inrett samt tillgängligt NTA-material. Lärmiljöerna är uppbyggda utifrån barnens intressen och behov.

Utemiljön består av en stor gemensam gård med bland annat en piltunnel, klätterställning, gungor, sagohörna, skogsdunge, sandlåda samt tillhörande pallkragar för egen odling. På gården finns även fruktträd som planterats tillsammans med barnen.

Sandlådan har markisskydd som skyddar barnen mot stark sol. På förskolan finns två så kallade utesov med tak som ger möjlighet att kunna sova ute för de barn som har behov av det under vistelsen.

Utifrån den besiktning av förskolegårdarna, som gjordes under 2023, har vissa åtgärder genomförts för att förbättra säkerheten för barnen. Detsamma gäller inomhusmiljön där åtgärder genomförts utifrån inspektioner genomförda av V-Dala miljö- och bygg.

Ekonomiska konsekvenser

Budgetansvaret för området ligger på rektor. Verksamhetschefen förfogar över gemensamma medel som ska finansiera vissa delar övergripande delar så som kostnader för tolk, inventarier, IT-inköp med mera. Dessa medel har fördelats av ledningsgruppen utifrån önskemål och behov. Avstämningar tillsammans med controller har skett varje kvartal med varje rektor.

Under läsåret har vissa ekonomiska förändringar skett gällande tilldelning i budget. Kostnader för utbildning i hjärt- och lungräddning (HLR) och rugndläggande brandutbildning (GBU) samt för kaffe och te ligger också numera på verksamheterna utan att medel skjutits till.

Engångsmaterial så som handsprit, engångshandskar med mera har ökat mycket i pris vilket verksamheten inte kompenseras för ekonomiskt. Kraven att handla enligt upphandlade avtal innebär också att verksamheten ibland måste välja mer kostsamma alternativ.

Varje förskola har en ekonomisamordnare som sammankallar respektive förskolas ekonomigrupp regelbundet för att se över olika inköp under året gällande både inne- och utemiljöerna. Efter varje avstämning med controller och rektor träffas rektor och ekonomisamordnarna för att diskutera nuläge och tankar för framtida budget utifrån detta. Ekonomin tas också upp på varje APT så att en transparens skapas.

Förskolan Solängen har drivits från januari till juli utan att medel tillsatts i budget. Det kommer att innebära ett underskott i budget för området.

Verksamhetens förutsättningar

Personal

Kommunens mål är att ha två förskollärare och en barnskötare per avdelning. Avdelning Kottens personal har under läsåret bytts ut då två av tre resursassistenter slutade. Dessa ersattes med två förskollärare och den tredje tjänsten ändrades till en barnskötartjänst. Budget för dessa tjänster flyttades från stödteamet till förskolan.

Inom Norrbyområdets förskolor har det under året sett ut enligt följande:

Norrbyområdet	Personalkategori	Antal i nuläget
Förskolan Björkbacken	Förskollärare	6
	Barnskötare	6
	Pooltjänst	1
	Resursassistenter	1
Förskolan Solängen	Förskollärare	3
	Barnskötare	6

	Pooltjänst	1
Förskolan Prästkragen	Förskollärare	4
	Barnskötare	8
	Pooltjänst	1
	Resursassistenter	1

Lärarnas utbildning

Andel (procent) årsarbetare/heltidstjänst med pedagogisk högskoleexamen. Riktvärdet är två förskollärare per/avdelning vilket innebär 66,6 procent.

År	Förskola	Andel
2022–2023	Björkbacken	25
	Solängen	30
	Prästkragen	33
2023–2024	Björkbacken	50
	Solängen	30
	Prästkragen	33

Personaltäthet

Redovisade uppgifter inhämtas 15 september och 15 maj varje år. Siffrorna baseras på antal barn dividerat med ordinarie personal på avdelningen.

Kotten är en avdelning på Björkbacken för barn i extra stort behov av stöttning, dessa ingår inte i nedanstående redovisning.

Antal inskrivna barn per årsarbetare

Förskola	Höstterminen 22-09-15	Vårterminen 23-05-15	Höstterminen 23-10-15	Vårterminen 24-05-15
Björkbacken	5,4	5,8	5,8	6,1
Solängen	3,2	5,1	3,2	2,7
Prästkragen	4,4	5,6	5,0	5,75

Övrig personal

När behov av personal, som har kunskap på andra modersmål uppkommer, finns möjlighet att boka språkstödare, tillfälligt eller under en lite längre tid beroende på tillgång och behov.

Utöver ordinarie personal på avdelningarna finns även en pooltjänst på 100 procent på varje förskola samt resursassistenter som redovisats ovan.

Måltidspersonal, anställda av kostservice, finns enligt följande:

100 procent på Björkbacken, 75 procent på Prästkragen som utökades till 100 procent under läsåret, 50 procent på avdelningen Granngården samt 50 procent på Solängen.

Lokalvårdarna är anställda av NVK.

Förskolan Björkbacken

Avdelningen Kotten, kommunens övergripande avdelningen för barn i behov av extra stort stöd, har bemannats av tre resurstjänster som under våren omvandlades till två förskollärartjänster och en barnskötartjänst utifrån kommunens riktlinjer. Kottens verksamhet kräver hög personaltäthet för att kunna bedriva undervisning utifrån de stora behov som finns.

På en avdelning har det funnits en resursassistent anställd utifrån barn i behov av stort stöd.

Förskolan Solängen

På Solängen har barnantalet varit mycket lågt på grund av låg efterfrågan. Utifrån långtids-sjukskrivningar har inte vikarier tillsatts fullt ut så personal har dimensionerats utifrån barnantal.

Förskolan Prästkragen

Utifrån barn i behov av särskilt stöd har det funnits en resursassistent anställd på 100 procent på en avdelning.

Påverkansfaktorer

Norrbyområdets samtliga förskolor

	Antal modersmål hos barnen under läsåret 23/24
Björkbacken	8
Solängen	4
Prästkragen	6

Utifrån ovanstående tabell kan man se att det finns många olika modersmål bland barnen, hos pedagogerna finns ytterligare modersmål att tillvarata. Följande språk har funnits i Norrbyområdet: Svenska, albanska, arabiska, polska, kurdiska, tigrinja, persiska, turkiska, kroatiska, serbiska, ryska, somali, kinesiska, spanska, finska och mongoliska.

Barn placerade i Norrbyområdets förskolor har varierande vistelsetid på förskolorna, men de flesta vårdnadshavare har heltidsarbete eller heltidsstudier. Något som kan ses som en påverkansfaktor är arbetslöshet, föräldraledighet och långtidssjukskrivning, vilket kan påverka utbildningen för barnen då vistelsetiden ofta blir kortare utifrån gällande regler. Vissa barn som egentligen går 15 timmar i veckan, utifrån Allmän förskola eller annat, har fått utökad tid utifrån behov.

På samtliga förskolor i området har det saknats förskollärare. Det innebär att barnskötarna fått ta ett större ansvar i undervisningen. Pedagogiska diskussioner, under ledning av förskollärare, genomförs

vid varje APT. En utveckling av samarbetet mellan förskollärare har påbörjats och är något som kan utvecklas ytterligare.

Under läsåret drabbades Fagersta av den Afrikanska svinpesten. Det har påverkat förskolornas verksamhet då utflykter till skogen inte har gått att genomföra. Avdelningar har planerat att ha skogs dagar varje vecka, vilket inte gått att genomföra. Dessa dagar har varit något som uppskattas mycket av både barn och vuxna. I området finns många barn som aldrig vistas i skogen, förutom med förskolan, och utifrån det kompensatoriska uppdraget har möjligheterna begränsats under en period. Verksamheter ser vistelse i skogen som ett viktigt inslag utifrån följande skrivningar från Lpfö 18: *Utbildningen ska ta tillvara barnens nyfikenhet samt utmana och stimulera deras intresse för och kunskaper om natur, samhälle och teknik och vistas i olika naturmiljöer.*

Det står också att barnen ska ges förutsättningar att få förståelse för samband i naturen och för naturens olika kretslopp samt för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra.

Den största påverkansfaktorn under våren 2024 har varit avvecklingen av förskolan Solängen. Det har inneburit många möten med medarbetare, vårdnadshavare, fackliga representanter, vaktmästare med flera. Logistiken kring flytt av barn, personal, inventarier och annat har tagit mycket tid. Det har inneburit en oro och många andra känslor som påverkat många. Ett samarbete kring alla delar har skett med medarbetare, vårdnadshavare, verksamhetschef, administratör, rektorer i förskola samt biträdande rektorer i grundskolorna. All personal, och alla barn, har erbjudits nya placeringar och inga varsel har behövt läggas. Inventarier och lek- och lärmaterial har fördelats till andra förskolor.

Materiella resurser

Varje förskola är väl försedd med digitala verktyg och enheter. Rektorer gör med jämna mellanrum en översyn gällande behov av inköp och tillsammans med verksamhetschef har inköp av inventarier, digitala verktyg och enheter gjorts. Införandet av InTunes har inneburit att nya enheter behöver införskaffas.

På varje förskola finns en ansvarig pedagog för IKT-frågor (informations- och kommunikationsteknik) som också ingår i en övergripande IKT-grupp. En gemensam plan och rutiner finns för arbetet.

Den bristfälliga kapaciteten på de trådlösa nätverken kvarstår till viss del. Det händer att kontakten med nätverket förloras och det som planerats i undervisningen inte går att genomföra. Det leder till frustration och irritation hos både pedagoger och barn.

Samtliga medarbetare har arbetskläder bestående av ett flertal plagg för olika årstider och väderlek. Markiser och solskydd finns på förskolorna.

Samtliga avdelningar har ljudabsorberande tavlor uppsatta och matborden har ljudabsorberande yta.

En översyn av de ljudabsorberande plattorna har gjorts på förskolan Prästkragen och det har gjorts en komplettering. Möbeltassar och mattor fungerar också som ljuddämpare och finns på avdelningar och i vissa övriga utrymmen.

Årets händelser

Nedan följer ett axplock av allt som hänt på Norrbyområdets förskolor under läsåret 2023–2024:

Alla medarbetare har vid medarbetarsamtalet fått lämna in önskemål om, och behov av, kompetensutveckling. Några medarbetare har under året hittat webbföreläsningar som vissa kollegor, och ibland rektor, tagit del av. Utifrån önskemål från medarbetare har litteratur köpts in, så att tillgången till aktuell litteratur utökas. Rektor har köpt in litteratur för egen förkovran som sedan kommer medarbetarna till del.

Fortbildningen *Mångfaldens förskola* löper på med litteraturläsning, loggböcker, filmer och diskussioner. Verksamheten har en organisering där sex förskollärare fungerar som samtalsledare för sex grupper. Dessa samtalsledare har träffats en gång i månaden tillsammans med rektor för att planera innehåll och upplägg av fortbildningen. Samtalsledarna har också fått handledning av författaren och skaparen av lärplattformen och tillhörande moduler. Rektorer och verksamhetschef deltar också i handledningen.

Samtliga medarbetare har deltagit i en kommunövergripande kvällsföreläsning för förskolorna, ”Varför så tyst om våra hudtoner”, som tydligt kan kopplas till arbetet med interkulturalitet.

Vissa webbföreläsningar har också erbjudits via rektor, exempelvis via Specialpedagogiska skolmyndigheten. Utbildning kring autism och epilepsi har vissa medarbetare deltagit i för att öka kunskapen gällande barn i grupperna med dessa diagnoser. Dessa utbildningar har möjliggjorts utifrån samarbete med Handikappcentrum i Fagersta. Skyddsombud och rektor har deltagit i utbildning kring arbetsmiljöfrågor, ”Gilla jobbet”.

HLR-utbildning (hjärt- och lungräddning) och brandutbildning ska genomföras vart 3:e år enligt plan. Ett flertal medarbetare har deltagit i HLR-utbildning samt grundläggande brandutbildning under läsåret.

TMO-utbildningar, traumamedveten omsorg, har genomförts där TMO-deltagare utbildats i omgångar. I varje arbetslag finns pedagoger som har kunskap om TMO gällande förhållnings- och arbetssätt.

Ett nätverk, bestående av TMO-ambassadörer inom förskolan, har bildats. Verksamheten har också infört TMO-aktiviteter på APT-tid varje termin. Under året har diskussioner utifrån *Mångfaldens förskola* upptagit tid på bekostnad av TMO-aktiviteter.

Kompetensutveckling inom NTA (naturvetenskap och teknik för alla) hålls kontinuerligt utifrån de NTA-lådor som finns, och de nya som tillkommer. För att få använda lådorna i undervisningen krävs att man genomgått fortbildningen.

Ett samarbete med Kulturskolan har skett under året, riktat till de äldsta barnen med syfte att skapa ett intresse och rekrytera kommande elever till Kulturskolan.

Vecka 38, 2023, genomförde Fagersta kommun Hälsoveckan. Under veckan fanns ett program med gemensamma aktiviteter för samtliga förskolor i Norrbyområdet samt ett utökat samarbete med kostservice riktat till samtliga förskolor i kommunen.

En indelning av barngrupperna i större omfattning har fortsatt under läsåret. Att finnas i mindre sammanhang utifrån intressen och behov visar forskning är framgångsrikt och man kan också rikta undervisningen i större omfattning. Ett mer tematiskt arbetssätt har alltmer börja genomsyra verksamheten, men är fortfarande ett utvecklingsområde. Ett gott exempel är det tematiska arbetet utifrån temat Grodor som pågick under våren 2024. Det engagerade alla avdelningar på förskolan Björkbacken.

På Björkbacken och Solängen har en viss förskjutning av åldersindelningar av barnen skett redan under föregående läsår. Detta utifrån att det är främst ettåringar som kommer till verksamheten som nya barn. Det har inneburit att åldersfördelningen numera är mer av avdelningar med främst ettåringar, två-treåringar samt fyra-femåringar. Konsekvensen har blivit viss förändring av arbetsuppgifter då barn som har blöjor och sover numera finns på fler avdelningar. Innehållet i undervisningen har också anpassats i utifrån behov och intressen hos barnen.

Fagersta är ett finskt förvaltningsområde, vilket innebär att förskolan ska erbjuda delar av utbildningen på finska för de barn vars vårdnadshavare så önskar. På samtliga förskolor har det funnits pedagoger som kan tala finska, men ingen efterfrågan om undervisning på finska.

Ett informationsmöte per termin riktat till nya vårdnadshavare har arrangerats. Andra vårdnadshavare var också välkomna. Dessutom bjuder verksamheten in till föräldraråd en gång per termin, dit också kontaktpolitikerna bjudits in. Utöver det har ett föräldramöte i form av en familjekväll genomförts på hösten och en trivselskväll på våren. Vid familjekvällen deltar barnen och deras vårdnadshavare och olika aktiviteter erbjuds med koppling till undervisningen utifrån Lpfö 18. Vid trivselskvällen är även andra anhöriga välkomna att delta.

Rektor har fått visst administrativt stöd under läsåret i en omfattning som styrts utifrån behov som uppstått.

Ytterligare en presentation av Skolverkets kartläggningsmaterial, *Hitta språket* och *Hitta matematiken*, har genomförts för samtliga medarbetare. Det är den kartläggning som görs under hösten i förskoleklass på samtliga elever. Som en del av den röda tråden mellan förskola och skola är rektors tanke att en kunskap om vad komma skall kan göra att förskolan kan jobba än mer.

Ett samarbete med förskoleklass, i form av en nätverksträff, startade under våren. Deltagare var pedagoger från förskola och förskoleklass, rektorer från förskolan samt biträdande rektorer från grundskolorna. Tanken är att dessa träffar ska hållas kontinuerligt framöver, beslut om näst träff tas i september.

Resultat

Här följer en beskrivning av uppnått resultat utifrån de fokus- och utvecklingsområden som sattes upp inför läsåret 2023–2024 i föregående års kvalitetsrapport. Den grundar sig i det systematiska kvalitetsarbete som samtliga avdelningar skrivit samt på individuella utvärderingar från varje medarbetare utifrån årets fokus- och utvecklingsområden. Tyvärr saknas barnens röster, något som kommer att utvecklas framöver.

Fortsatt arbete med dokumentationsunderlagen för att få dessa helt förankrade

Att introducera ett nytt dokumentationsunderlag, och därmed ett annat sätt att tydligare få med den pedagogiska processens alla delar, är ett tidkrävande arbete. Verksamheten har haft genomgångar vid flera tillfällen, gemensamt, i arbetslag och individuellt, för att förankra förståelsen och den pedagogiska vinningen. Med jämna mellanrum samlar rektor in dokumentationen, för att ge skriftlig respons till arbetslagen, och det är synligt att arbetet utvecklats i stor omfattning. Responsen har uppskattats av medarbetarna och de har uttryckt att de utvecklas av den. Detta innebär också att rektor får en tydlig bild av hur undervisningen bedrivs och vad som uppnås i målarbetet. I kombination med verksamhetsbesök, och samtal i olika former, ger det en helhetsbild av den undervisning som bedrivs.

Utveckling av undervisningen utifrån kartläggning med språkdokumentationerna med hjälp av dokumentet Språkdöner

Dokumentet har funnits i olika former sedan tidigare, men beslut har tagits i rektorsgruppen att om att använda samma dokument i alla förskolor. Dokumentet ska användas kontinuerligt vid samtal med vårdnadshavare för att kartlägga utvecklingen av barnets olika språk. I och med beslutet har det underlättat för personalen då samma frågeställningar används och följer med barnet. En kortare information kring användandet hölls till samtliga medarbetare under hösten 2023 av en pedagog från Kolarbyområdet.

De olika modersmålen har uppmärksammats och det har lett till att vissa barn visar ett ökat intresse för sitt eget, och andras, modersmål. Kartläggningen är också ett verktyg för att visa vårdnadshavarna att verksamheten har ett intresse av att få information och tillvarata den i undervisningen. Rektor ser fortfarande att det finns ett utvecklingsbehov kring att utöka kunskaperna i hur man kan tillvarata resultaten av kartläggningarna.

Utveckling av undervisningen utifrån kartläggningarna utifrån TRAS, Tidig registrering av språkutvecklingen

TRAS-kartläggningarna som arbetssätt och material har funnits under många år. Rektor har upplevt att användandet runnit ut i sanden och att de kartläggningar som gjordes inte omvandlades till undervisning utifrån barnens behov. Verksamheten tog hjälp av områdets specialpedagog för att informera, och inspirera, till en nystart. Arbetet med den språkliga medvetenheten i form av rim, ramsor, stavelser och så vidare har lett till kunskaper inom området för barnen. Man ser också att arbetet med att använda öppna, och ärliga frågor istället för kontrollfrågor, har utvecklat barnens förmågor att berätta mer omfattande, att beskriva så att andra förstår och att kunna förklara för andra hur man menar.

Rektor ser fortfarande ett behov med kontinuerlig uppföljning av användandet och tillvaratagande, ett utvecklingsområde för verksamheten.

Kompetenshöjande insats utifrån "Mångfaldens förskola" under 2024–2026

Som beskrivit ovan pågår ett arbete och en organisering kring detta. Diskussionerna, som förs på APT-tid varje månad, lyfts ofta som väldigt givande av medarbetarna. Litteraturläsning, loggskrivning och användande av övrigt material fungera som stoff för diskussionerna. Ett erfarenhetsutbyte lyfts ofta som en stor del av att diskussionerna leder till insikter och lärande. Norrbyområdet har flera medarbetare som har egna erfarenheter av bland annat att lära sig svenska och hur det kan vara att

komma in i det svenska samhället, vilket ger ett inifrånperspektiv. Det kan också leda till en ökad förståelse för vårdnadshavares situation.

Rektor hör och ser att medvetenheten om vikten av ökad samverkan med vårdnadshavare har utvecklats under året samt att lärmiljöerna förändras successivt utifrån en ökad kunskap om interkulturalitet. Verksamheten har en ambition att det ska synas på varje avdelning att området har familjer från olika länder med olika språk.

I kvalitetsarbetet från avdelningarna ges många exempel på hur barn delger varandra ord på olika språk, samt att barn frågar varandra om ord på olika modersmål. En ökad nyfikenhet beskrivs från både barn och personal. Material som används i förskolan har barn haft möjlighet att ta med sig hem, vilket också lett till en ökad kunskap och delaktighet hos vårdnadshavarna. Böcker på olika språk har gett barnen kunskap i skriftspråk på olika språk, vilket i sin tur lett till ett ökat intresse för att skriva på egen hand och tillsammans med andra.

Vikten av en pedagog som delar modersmål med vissa barn har lyfts. Man ser en utveckling hos barnens svenska då språken lyfter varandra när förståelse på alla språk finns.

Utveckling av arbetet med Widget online

Under sommaren 2023 deltog en medarbetare från varje arbetslag, samt resursassistenter, i en utbildning i det webbaserade bildstöds materialet *Widget online*. Deltagarna fick sedan utbilda sina kollegor, vilket också skett. Det har inneburit en stor utveckling i arbetet med bildstöd för kommunikation och struktur. Programmet är lätt att hantera, vilket är en förutsättning för att det ska bli använt.

På samtliga avdelningar finns bilder som stöttning för barn som behöver det i sin språkutveckling. Dessutom finns bilder för struktur, exempelvis för hur dagen är upplagd, i vilken ordning man sätter på sig kläderna med mera. Som med allt kan även bildstödet utvecklas och här finns områdets specialpedagog med som rådgivare. Bildstöd har underlättat för barnen gällande struktur för dagen. Bilder på vad som ska hända under dagen och inför vissa aktiviteter och situationer ger ökad förståelse och en förutsägbarhet. Bildstöd i temaarbeten för att förtydliga ord och begrepp ger också ökad förståelse. En ökad utveckling av det talade språket och berättande som man upplever grundas i bildstödet. Man ser också att pratkartor ger möjlighet och utveckling av kommunikationen och ett medel att uttrycka sig för vissa barn där det talade språket begränsar.

Vissa avdelningar använder bilderna för att förstärka texten på planeringskalendrarna. Det har inneburit att vårdnadshavare fått ökad förståelse för undervisningens innehåll, vilket uppskattats.

Utbildning av en SKUA (språk och kunskaps utvecklande arbetssätt) -utvecklare som tillsammans med rektor kommer att gå en utbildning under läsåret

Under hösten 2023 och våren 2024 utbildades en SKUA-utvecklare till Norrbyområdet. SKUA-utvecklaren har gått en utbildning som bekostats inom Skolverkets *satsning Nyanländas lärande*. Tillsammans med en kollega från Västanforsområdet har SKUA-utvecklaren fått en gedigen utbildning inom området. Rektor har varit huvudmannarepresentant och till viss del deltagit i utbildningen. Tillsammans med de tidigare SKUA-utvecklarna har verksamheten numera en utvecklare i varje område. Till hösten 2024 kommer utvecklaren att få 10 procent nedsättning i tid för att arbeta med ett språkutvecklande arbetssätt i Norrbyområdet och att samarbeta med övriga SKUA-utvecklare. Verksamheten har under året haft kontinuerliga möten tillsammans där också rektor för

Västanforsområdet deltagit, där det har funnits möjlighet att få ett gemensamt nuläge samt tankar inför framtiden.

Arbetet med den fonologiska utvecklingen med materialet PRAXIS utvecklas

Användandet av PRAXIS-alfabetet har alltmer vävts in i undervisningen. På en planeringsdag genomfördes workshops på varje förskola där specialpedagog och rektor introducerade metoden och medarbetarna fick sedan prova och skapa egna aktiviteter utifrån materialet. Ett kompendium sattes sedan samman som kan fungera som inspiration i arbetet. Undervisningen med PRAXIS beskriver hur man har lett till ny kunskap hos barnen inom olika områden även hos de allra yngsta barnen. Undervisningen med munmotoriska övningar och speglar bland annat i kombination med PRAXIS-bilder har lett till att barnen utvecklat sin förmåga till uttal av språkljud. Olika former av spel har skapats så att det funnits en variation i användandet för att fånga olika barns intressen. Det har även gett ökade kunskaper i kopplingen mellan bild och språkljud kopplat till bild-bokstäverna. Vissa barn har lärt sig bygga ord med PRAXIS-bilderna och man ser ett intresse då barnen spontant kommer på ord som börjar på de olika språkljuden.

Analys

Under läsåret har den största delen av kompetensutveckling varit gemensam för arbetslagen, samtidigt eller i omgångar. Rektor ser en vinst i att kompetensutveckling riktas till alla medarbetare då det är lättare att skapa ny kunskap, få en gemensam grund och förhållningssätt som genomsyrar verksamheten.

Rektor ser också att de utvecklingsområden sattes upp inför läsåret har varit relevanta. Verksamheten har fokuserat på dessa och kommer att göra så även fortsättningsvis. Att skynda långsamt visar sig vara framgångsrikt och något medarbetarna uppskattar och efterfrågar. Det krävs tid för att få alla olika delar till en helhet och nå en förståelse av att allt hör samman.

De fortbildningar som riktar sig till enstaka medarbetare, utifrån behov eller önskemål, kan vara svåra att förmedla till övriga kollegor. Verksamheten har mycket begränsad tid för detta då APT-tiden upptas till stor del av *Mångfaldens förskola*.

Av SKA-dokumentationen från samtliga avdelningar framgår många exempel på barnens lärande, ofta kopplat till språkutvecklingen. I Läroplan för förskolan, Lpfö 18, kan man läsa att "Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål, om barnet har ett annat modersmål än svenska". Dessutom står att "Förskolan är en social och kulturell mötesplats som ska främja barnens förståelse för värdet av mångfald" vilket det getts stora möjligheter till.

Det är en stor tillgång att ha en interkulturalitet på förskolorna ur flera aspekter, exempelvis att SKUA-arbetet (språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt) som personalen fått som kompetenshöjande insats, blir en naturlig del i undervisningen. I och med den pågående fortbildningen *Mångfaldens förskola* har kompetens och kunskap utökats hos personalen och möjliggjort att undervisningen utvecklats gällande interkulturalitet. Rektor anser att det var en mycket lyckad satsning verksamheten har gjort som också kommer att genomföras i ett långsamt tempo för att verkligen fördjupa och befästa kunskaperna.

Under många år var det en självklarhet att högläsning hade en given plats i förskolan. På senare tid har den till viss del ersatts med digitala alternativ, både i förskolan och i hemmet. Många barn har idag en ovana att tillsammans lyssna på högläsning och delta i tillhörande bokprat. Utifrån de rekommendationer, och den forskning som alltmer lyfts gällande skärmtid, lyfts högläsningen alltmer tillbaka in i

verksamheten. Här har verksamheten dels det kompensatoriska uppdraget, dels uppdraget att utveckla barnens språk inom olika områden. Av forskning framgår att det skrivna språket är en stor källa till att öka barnens ordförråd bland annat.

Det är glädjande att andelen förskollärare i området under året har utökats, vilket har utvecklat undervisningen. Ett kollegialt arbete har påbörjats mellan förskollärare, något som gynnar undervisningen på hela förskolan.

Framtiden - fokus- och utvecklingsområden

Närvaro hos barnen i förskolan

Under året har frågan om låg närvaro i förskolan lyfts alltmer i olika sammanhang. Sedan länge har frågan om långvarig, problematisk skolfrånvaro varit en fråga som diskuterats. Från forskarhåll har man nu alltmer börjat titta på närvaron i förskolan och dess påverkan på kunskapsinhämtningen. I Norrbyområdet har rektor lyft frågan utifrån den relativt låga närvaron verksamheten har haft under året. Verksamheten behöver bli än bättre på att lyfta vikten av hög närvaro för barnen med vårdnadshavare. Det gäller främst vissa barn och är inte ett övergripande problem.

Barns inflytande och upplevelser av undervisningen i förskolan

I Norrbyområdet får medarbetarna då och då svara på frågeställningar och enkäter, kvantitativa och kvalitativa, som en del i kvalitetsarbetet. Verksamheten behöver utveckla arbetet med att inkludera barnens intressen, tankar och upplevelser i större grad. Genom att göra avstämningar, med de äldsta barnen i första hand, där deras åsikter ska framkomma och tillvaratas i större omfattning, hoppas rektor att verksamheten får en tydligare bild.

Utveckling av språk- och kunskapsutvecklande arbete

Som beskrivit ovan har verksamheten kommit en bit på väg med det språk- och kunskapsutvecklande arbetet. När området numera har en SKUA-utvecklare finns stora möjligheter till ytterligare utveckling riktad både till området och till varje arbetslag. Arbetet ska riktas utifrån behov i samråd med rektor.

Ytterligare utvecklingsområden

Förutom de nytillkomna områdena behöver verksamheten fortsätta och fördjupa och befästa tidigare års områden genom att få in kartläggningarnas resultat i undervisningen så att anpassningar görs utifrån varje barns behov.

Ytterligare utveckling av arbetet med Widget online och PRAXIS planeras för att möjliggöra språklig utveckling för barnen i ännu större grad.

Det finns ett intresse av att utöka och utveckla högläsningen på olika sätt, vilket verksamheten ska fortsätta med. Slutligen så fortsätter arbetet med *Mångfaldens förskola* över tid som ett paraply över all undervisning. Det är ett övergripande förhållningssätt som förmedlas och som ska genomsyra all undervisning i förskolan under hela dagen.

September 2024

Mari Hedman, rektor